

Giải tích hàm nâng cao

2. Dạng hình học của định lý Hahn-Banach.

Bổ đề 1 (dung lượng của tập hợp lồi)

Giả sử C là tập hợp lồi, mở, chứa véctơ không của không gian định chuẩn E .

$$(\forall x \in E) \quad p(x) = \inf\{\alpha > 0, \alpha^{-1}x \in C\}$$

Khi đó hàm p thỏa

$$1) \quad p(\lambda x) = \lambda p(x), \quad \lambda > 0$$

$$2) \quad p(x + y) \leq p(x) + p(y)$$

3) tồn tại M sao cho:

$$a) \quad (\forall x \in E) \quad 0 \leq p(x) \leq M \|x\|$$

$$b) \quad C = \{x \in E : p(x) < 1\}$$

41

2. Dạng hình học của định lý Hahn-Banach.

Chứng minh bổ đề 1

$$1) \quad p(\lambda x) = \lambda p(x), \quad \lambda > 0$$

Neá $\lambda > 0$ và $y = \lambda x$, ta có

$$p(y) = \inf\{\alpha > 0 : \frac{y}{\alpha} \in C\} = \inf\{\alpha > 0 : \frac{\lambda x}{\alpha} \in C\}$$

$$= \inf\{\lambda \alpha' > 0 : \frac{y}{\alpha'} \in C\} = \lambda \inf\{\alpha' > 0 : \frac{y}{\alpha'} \in C\} = \lambda p(x)$$

$$\text{và} \quad p(\lambda x) = \lambda p(x)$$

42

2. Dạng hình học của định lý Hahn-Banach.

2) $p(x+y) \leq p(x) + p(y)$

$x, y \in E, \varepsilon > 0$. Từ (1) và (3b), ta có

$$p\left(\frac{x}{p(x)+\varepsilon}\right) = \frac{1}{p(x)+\varepsilon} p(x) < 1$$

$$\Rightarrow \frac{x}{p(x)+\varepsilon} \in C \quad \text{và} \quad \frac{y}{p(y)+\varepsilon} \in C$$

$$\text{Suy ra, } (\forall t \in [0,1]) \quad \frac{tx}{p(x)+\varepsilon} + \frac{(1-t)y}{p(y)+\varepsilon} \in C$$

$$\text{Chọn } t = \frac{p(x)+\varepsilon}{p(x)+p(y)+2\varepsilon} \quad \text{ta có} \quad \frac{x+y}{p(x)+p(y)+2\varepsilon} \in C$$

$$\Rightarrow p(x+y) < p(x)+p(y)+2\varepsilon \Rightarrow p(x+y) \leq p(x)+p(y)$$

2. Dạng hình học của định lý Hahn-Banach.

Chứng minh bổ đề 2

1) Giả sử $\omega \in C$

Xét dạng tuyến tính p của C . Xét $G = Rx_0$

$$g: G \rightarrow R, g(tx_0) = t$$

Kiểm tra $g(x) < p(x)$

Theo định lý Hahn-Banach, tồn tại f trên E , kéo dài của g

sao cho $(\forall x \in E) f(x) < p(x)$,

f liên tục do bởi (1), (3a) và $f(x_0) = 1$.

Từ (3b), suy ra $(\forall x \in C) f(x) < 1$

2. Dạng hình học của định lý Hahn-Banach.

Định lý Hahn-Banach (dạng hình học thứ nhất)

Cho A và B là hai tập hợp khác rỗng, lồi, và rời nhau của không gian định chuẩn E , A là tập mở. Khi đó tồn tại siêu phẳng đóng tách A và B theo nghĩa rộng.

47

2. Dạng hình học của định lý Hahn-Banach.

Chứng minh Đặt $C = A \setminus B$.

1) Kiểm tra C lồi 2) Kiểm tra C mở 3) Kiểm tra $0 \notin C$

Theo bổ đề 2) tồn tại phiếm hàm tuyến tính liên tục trên E sao cho

$$(\forall z \in C) f(z) < 0 \Leftrightarrow (\forall x \in A, y \in B) f(x) < f(y)$$

Có định $\alpha \in \mathbb{R}$, với $\sup_{x \in A} f(x) \leq \alpha \leq \inf_{y \in B} f(y)$

Khi đó siêu phẳng của phương trình $\{f(x) = \alpha\}$ tách A và B theo nghĩa rộng.

48

2. Dạng hình học của định lý Hahn-Banach.

Định lý Hahn-Banach (dạng hình học thứ hai)

Cho A và B là hai tập hợp khác rỗng, lồi, và rời nhau của không gian định chuẩn E , A là tập mở. Khi đó tồn tại siêu phẳng đóng tách A và B theo nghĩa rộng.

49

2. Dạng hình học của định lý Hahn-Banach.

Chứng minh Với $\varepsilon > 0$, ta có $A_\varepsilon = A + B(0, \varepsilon)$

$$B_\varepsilon = B + B(0, \varepsilon)$$

- 1) Kiểm tra A_ε và B_ε lồi.
- 2) Kiểm tra A_ε và B_ε mở, không trống.
- 3) Kiểm tra A_ε và B_ε rời nhau.

Khi đó tồn tại siêu phẳng của phương trình $\{f(x) = \alpha\}$ tách A và B theo nghĩa rộng.

$$(\forall x \in A, y \in B, z \in B(0, 1)) \quad f(x + \varepsilon z) \leq \alpha \leq f(y + \varepsilon z)$$

$$\Rightarrow f(x) + \varepsilon \|f\| \leq \alpha \leq f(y) + \varepsilon \|f\|$$

Vậy $\{f(x) = \alpha\}; f \neq 0$ tách A và B theo nghĩa hẹp.

50

3. Định lý Banach - Steihauss.

Bổ đề Baire

Cho X là không gian mêtrix đủ, không trống.

Giả sử $\{X_n\}_{n \geq 1}$ là dãy các tập hợp đóng sao cho $\bigcup_{n=1}^{\infty} X_n = X$

Khi đó tồn tại n_0 sao cho $\text{int } X_{n_0} \neq \emptyset$.

51

3. Định lý Banach - Steihauss.

Định lý Banach - Steihauss

Cho E, F là hai không gian Banach. $\{T_i\}_{i \in I}$ là họ các toán tử tuyến tính liên tục từ E vào F sao cho $\sup_{i \in I} \|T_i(x)\| < \infty$.

Khi đó $\sup_{i \in I} \|T_i\|_{L(E,F)} < \infty$.

52